

Kortlægning og risikovurdering af natarbejde

Når virksomheden ikke følger anbefalinger fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA) ift. natarbejdere

Hvis tilrettelæggelsen af natarbejdet ikke følger NFA's anbefalinger, iværksættes forskellige aktiviteter, herunder gennemførelse af en årlig kortlægning og særlig risikovurdering rettet mod natarbejde, evt. i samarbejde med arbejdsmiljøorganisationen.

Den særlige risikovurdering skal indeholde:

- Identifikation og kortlægning af risici ved natarbejde
- Vurdering af risici ved natarbejde
- Prioritering og udarbejdelse af handlingsplan
- Opfølgning på handlingsplan

NFA's anbefalinger er:

- / Højest tre nattevagter i træk
- / Højest 9 timer ad gangen
- / Mindst 11 timer mellem to vagter
- / Gravide normalt arbejder maksimalt 1 nattevagt om ugen for at mindske risiko for abort og andre graviditetskomplikationer.

Virksomheden kan gøre brug af parternes udarbejdede inspirationsmateriale, som udgør:

- / Inspiration til afdækningen af særlige risikofaktorer ved natarbejde og handleplan
- / Inspiration til forebyggelse, der kan anvendes i forbindelse med udarbejdelse af handlingsplanen.

Hvem er omfattet af den særlige risikovurdering?	
☐ Hele virksomheden	Virksomhedens navn:
☐ En virksomhedsafdeling	Hvilken:
☐ Et produktionsområde	Hvilken:

Særlig risikovurdering for natarbejde	Er ikke relevant	Nej / Ikke en udfordring	Ja / Kan forbedres	Notér mulige forebyggelsesforanstaltninger (handleplan)
Specifikt for natarbejdere				
1. Er der flere ulykker eller nærved-ulykker ved natarbejde end ved dagsarbejde?				
2. Er der arbejdsopgaver som indebærer en særlig risiko, som udelukkende udføres som natarbejde? Fx ift. alenearbejde				
3. Er der en anden medarbejdersammensætning om natten kontra om dagen som kan medføre en risiko for ulykker? Fx ift. kompetencer				
4. Er der en øget forekomst af træthed i forbindelse med natarbejdet?				

Arbejdsmiljøforhold er omfattet af virksomhedens APV (se inspiration til afdækning i APV på sidste side).

Katalog over forebyggelsesforanstaltninger

Inspiration til udarbejdelse af handlingsplanen

1. Ulykker eller nærved-ulykker ifm. natarbejde

Først og fremmest kan I tage stilling til, om

- / den data I har om ulykker og nærved-ulykker er retvisende.
- / ansatte, ledere og/eller AMO's medlemmer er instrueret i registrering af ulykker, og eventuelt nærved-ulykker, med henblik på forebyggelse, og
- / I ved hvilke hændelser der sker ved dagsarbejde, og hvilke hændelser der sker ved natarbejde.
- / I kan reducere omfanget af natarbejde.

2. Arbejdsopgaver med en særlig risiko, som udføres om natten - herunder alenearbejde

I skal tage stilling til de arbejdsopgaver, som udføres om natten, som er forbundet med en særlig fare. Arbejdsopgaver, som udføres alene, kan udgøre en særlig risiko.

Alenearbejde beskrives oftest som arbejde, der udføres i social og fysisk isolation fra andre mennesker. Det kan være psykisk belastende for medarbejdere at have alenearbejde uden kontakt til kolleger og ledelse, bl.a. fordi de ikke kan få støtte og hjælp i situationer med vanskelige, uforudsete eller ukendte arbejdsopgaver, samt en bekymring om, hvad de skal gøre, hvis de kommer til skade.

Hvis der forekommer arbejdsopgaver eller alenearbejde, som er forbundet med en særlig fare, om natten, kan I fx:

- / vurdere om arbejdsopgaven eller alenearbejde om natten er nødvendigt.
- / afklare om natarbejderen, der er på arbejde, har mulighed for at kontakte bl.a. leder, TR, AMO og/eller kolleger fx ved at aftale telefonisk kontakt på bestemte tidspunkter.
- / afklare om natarbejderen har en mobiltelefon, eller en anden bærbar device, så de altid kan komme i kontakt med andre - eller om de skal udstyres med en.
- / sikre at natarbejderen kender beredskabet, der iværksættes i tilfælde af en ulykke om natten.

3. Anden medarbejdersammensætning, herunder kompetencer

Er der en anden medarbejdersammensætning om natten kontra om dagen, som kan medføre en risiko for ulykker fx ift. kompetencer? Hvis særligt uddannet personale, eller personale med andre kompetencer, ikke er til stede om natten, kan I fx:

- / udarbejde procedurer for specifikke arbejdsopgaver, fx reparationer, eller nødsituationer som strømafbrydelse. Overvej i den forbindelse, om der er specifikke medarbejdergrupper/jobfunktioner om natten, som kræver en særlig instruktion.
- / undersøge om der er adgang til relevante brugsanvisninger mv.
- / have fokus på instruktion ved arbejdsopgaver der udføres om natten, fx ved at få arbejdsopgaverne kortlagt og beskrevet. I den proces kan I også forholde jer til, om det er muligt at belastende opgaver udføres på dagvagter.

4. Træthed og fysiske rammer

Hvis I oplever at der er en forekomst af træthed hos natarbejderne, som udgør en ulykkesrisiko, kan I fx:

- / undersøge om der er nogle fysiske forhold, som støj, kemiske belastninger, lys og temperatur, som I kan forbedre, og
- / vurdere om der er passende pauser i løbet af en nattevagt, herunder om medarbejderen har mulighed for at restituere i sin(e) pause(r).
- / have fokus på, om der er samme (eller bedre) sundhedsfremmende tiltag for natarbejdere ift. dagarbejdere.
- / tilrettelægge vagterne så de roterer med uret, dag-aften-nat, herunder forholde jer til vagternes start og sluttidspunkt.

Inspiration til afdækning i den almindelige APV

Husk, at der skal gennemføres en arbejdspladsvurdering, når der sker ændringer i arbejdet, arbejdsmetoderne, arbejdsprocesserne m.v., som kan have betydning for virksomhedens arbejdsmiljø. Denne skal dog mindst gennemføres hvert tredje år.

- / Er natarbejde årsag til sygefravær?
- / Er arbejdstempoet og særligt belastende opgaver tilpasset natarbejdet?
- / Er der risiko for vold og trusler ved natarbejdet?
- / Er der belastende arbejdsstillinger i forbindelse med opgaver ved natarbejdet?
- / Er der arbejdsmiljørisici specifikt ved natarbejde fx støj, temperatur, lysforhold eller kemisk arbejdsmiljø?
- / Er speciel instruktion nødvendig for at foretage reparationer ved nedbrud ved natarbejdet?
- / Bruges der faremærkede kemikalier ved natarbejdet, der ikke anvendes på dag- eller aftenskiift?

Du kan finde yderligere inspirationsmateriale om APV udarbejdet i BFA Kontor / BFA Handel. Se materialer på www.bfakontor og www.bfahandel.dk